

Στην παραβολή του Ασώτου (Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Φεβρουαρίου 14, 2020

"Πνευματικά Γυμνάσματα", Μελέτη ΙΕ΄

Α΄: Αυτός αναχώρησε από τον οίκο του πατέρα του

Β΄: Ποια ζωή έζησε μετά την αναχώρηση

Γ΄: Ποια επιστροφή έδειξε.

Α΄. Σκέψου, αδελφέ, την αναχώρηση, που έκανε εκείνος ο άσωτος υιός από τον οίκο του πατέρα του, όπως διηγείται ο ιερός Λουκάς (15, 11), με την οποία αναχώρηση φάνηκε στ' αλήθεια σαν ένας νέος χωρίς μυαλό και νου, διότι τι του έλειπε, όταν ήταν στο πατρικό σπίτι και βρισκόταν κάτω από την προστασία του γλυκύτατου πατέρα του; Αυτός βρισκόταν κάθε ημέρα μέσα στην πατρική αγκάλη, είχε ό,τι χρειαζόταν, τον υπηρετούσαν όλοι οι δούλοι, είχε τα χάρδια και τις τιμές ως κληρονόμος της πατρικής περιουσίας και σχεδόν αναγνωριζόταν ως κύριος και εξουσιαστής κάθε πράγματος, ώστε μπορούσε να έχει κάθε λόγο να λέει εκείνο το ψαλμικό: «πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου (: Θα μας χορτάσουν τα πλούσια αγαθά του οίκου σου)» [Ψαλμ. 64, 5]. Αλλά η επιθυμία της πλανεμένης ελευθερίας, από εκεί που ήταν τέκνο και κληρονόμος, τον έκανε να επιθυμεί να γίνει δούλος και μισθωτός. Άρχισε, λοιπόν, να ενοχλείται από τη βασιλική και ελεύθερη ζωή, που είχε κάτω από την υπακοή του πατέρα του· άρχισε να επιθυμεί να ζει σύμφωνα με το θέλημά του και να ικανοποιεί τη διάθεσή του, όπως την ικανοποιούν οι άλλοι, και αυτή η ενόχληση και επιθυμία, τον παρακίνησαν να ζητήσει συγκατάθεση από τον Πατέρα του, για να φύγει από τον πατρικό οίκο και τον συμβούλευσαν να ζητήσει το μερίδιο από εκείνη την κληρονομιά που αναλογούσε ολόκληρη σ' αυτόν: «πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας (: Πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας, που μου αναλογεί) [Λουκ. 15, 12]. **Ο πατέρας δε θέλησε να τον εμποδίσει από αυτήν την κίνηση, αλλά τον άφησε να αναχωρήσει, για να μάθει με τη δοκιμή και τη στέρηση, ποια αγαθά απολάμβανε, όταν ήταν στον οίκο του πατέρα του και τα καταφρόνησε**, όπως ερμηνεύει ο θείος Χρυσόστομος: «Γι' αυτό τον άφησε ο Πατέρας και δεν τον εμπόδισε να μεταβεί στην ξένη χώρα, για να μάθει με την πείρα καλά, πόσες ευεργεσίες είχε μένοντας στο πατρικό του σπίτι» (Λόγ. Α' περί Μετανοίας). Και επειδή ο πατέρας του δεν μπορούσε να τον πείσει με τον λόγο, για να

παραμένει στον οίκο του, άφησε να τον πείσουν αυτά τα πράγματα και τα παθήματα. «Πολλές φορές ο Θεός, όταν με τα λόγια δεν πείθει, τότε αφήνει τη διδασκαλία στην εμπειρία των καταστάσεων», λέει ο Χρυσορρήμων (ό.π.), «όπως έχει γραφεί: *«Παιδεύσει σε ή άποστασία σου, και ή κακία σου έλέγξει σε* (: Η απομάκρυνσή σου από εμένα θα σε καταδικάσει και η ασέβεια θα σε τιμωρήσει» [Ιερ. 2, 19], διότι και ο Αδάμ, όταν ήταν μέσα στον παράδεισο, δε γνώριζε την ευδαιμονία που είχε, από τότε όμως που εξορίστηκε από αυτόν, τότε τη γνώρισε». Γι' αυτό, λοιπόν, ο πατέρας διαμοίρασε σ' αυτούς την περιουσία του, *«και διεΐλεν αυτοίς τον βίον* (: και μοίρασε σε αυτούς την περιουσία του)· *και μετ' ου πολλάς ήμέρας συναγαγών άπαντα ό νεώτερος υιός άπεδήμησεν εις χώραν μακράν* (: και μετά από λίγες ημέρες ο νεότερος υιός, αφού πήρε όλη του την περιουσία, έφυγε σε μακρινή χώρα)» (Λουκ. 15, 12-13).

Αυτή η κατανυκτική παραβολή, αδελφέ, είναι μια ζωντανή εικόνα εκείνου του κακού, που εσύ έπραξες, απομακρυνόμενος από την υποταγή του Θεού σου με την αμαρτία. Αχ! Και ποιος ήταν πλουσιότερος από εσένα άθλιε, πριν να χάσεις την αθωότητα και να αμαρτήσεις; Ποιος άλλος ήταν ευγενέστερος από σένα; Ποιος ωραιότερος και λαμπρότερος; Για σένα ήταν προετοιμασμένη όλη η κληρονομιά του παραδείσου, την οποία μετά από λίγο θα αποκτούσε πληρέστατα και της οποίας είχες τώρα την κυριότητα. Σε σένα ήταν δοσμένο το χάρισμα της υιοθεσίας, με την οποία ήσουν υιός Θεού και ο πλουσιότερος από όλους που κατοικούν στην Ανατολή, καθώς είναι γραμμένο για τον Ιώβ: *«και ήν ό άνθρωπος εκείνος εύγενής των άφ' ήλίου ανατολών* (: Και έτσι ο άνθρωπος εκείνος ήταν ένας από τους πολύ διακεκριμένους ανθρώπους των ανατολικών εκείνων χωρών)» (Ιώβ 1, 3). Είχες την ωραιότητα και την ομορφιά, την οποία σου προξενεί η αθωότητα και αναμαρτησία και έπειτα, ποιος θησαυρός δεν ήταν για σένα **η αγιαστική χάρις του Αγίου Πνεύματος, η οποία είναι το μεγαλύτερο χάρισμα, που μπορεί να δώσει ο Θεός προς ένα κτίσμα σε αυτήν την ζωή**; Μέσα από αυτήν ήσουν αγαπημένος από τους αγγέλους, σύντροφος με τους αγίους, ναός έμψυχος της θεότητας, όπως λέει ο θείος Παύλος: *«άρα ούν ουκέτι έστε ξένοι και πάροικοι, αλλά συμπολίται των άγιων και οικειοί του Θεού* (: Άρα δεν είστε πλέον ξένοι, όπως προηγουμένως, και προσωρινοί πολίτες της Εκκλησίας του Χριστού, αλλά είστε συμπολίτες όλων των αγίων, και οικιακοί του Θεού)» (Εφ. 2, 19). Αυτή η χάρις κατοικούσε σε σένα πάντοτε, αυτή σε κυβερνούσε, αυτή σε παρηγορούσε ως φιλόστοργη μητέρα με τις ουράνιες γλυκύτητες, με το ακατηγόρητο της συνειδήσεως και με τα θεία της μυστήρια· αυτή σε κρατούσε συχνά ως υιό μονογενή στις αγκαλιές της πρόνοιάς της. Αλλά εσύ, όντας νέος, που έπασχε από άγνοια, καταφρόνησες όλα αυτά και **θέλησες να κακομεταχειρισθείς χωρίς κανένα όφελος την ελευθερία του αυτεξουσίου σου**, για να ζεις σύμφωνα με τις επιθυμίες σου, αντί να το χρησιμοποιήσεις, για να υποτάσσεσαι με πολύ μισθό στον ουράνιο Πατέρα σου και σκέφθηκες εσφαλμένα, ότι θα κάνεις ένα μεγάλο κέρδος, αν απομακρυνθείς από τον Θεό και Πατέρα σου.

Ω σκέψη ανόητη, η οποία σου έφερε αντίστροφα τα πράγματα, διότι **όταν ήσουν διαταζόμενος και υπήκοος, τότε ήσουν στ' αλήθεια αυτεξούσιος και ελεύθερος· και όταν φάνηκες πως είσαι αυτεξούσιος και ελεύθερος, τότε έγινες στ' αλήθεια δούλος και ιεξουσιαζόμενος.** Ω και να ήταν δυνατόν να έμπαινε κανείς στην καρδιά σου, αδελφέ, και να την κάνει να αισθανθεί το μεγάλο σκοτάδι της άγνοιας, που την κυρίεψε και **σε έκανε να υπολογίζεις τα κτίσματα περισσότερο από τον Κτίστη**, να νομίζει βαρύ και σκληρό φορτίο τον ελαφρύ και γλυκό ζυγό της υποταγής σε αυτόν τον φιλοστοργότατο Πατέρα σου: «*ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν* (:Μη διστάσετε· διότι ο ζυγός μου είναι καλός και χρήσιμος και το φορτίο των υποχρεώσεων και των καθηκόντων, που επιβάλλω εγώ, είναι ελαφρό. [Εγώ το επιβάλλω, αλλά και εγώ σας βοηθώ να το σηκώσετε]» (Ματθ. 11, 30) και **να νομίζεις για ελευθερία σου εκείνο που είναι αληθινά αιχμαλωσία σου**, καθώς είναι γραμμένο σχετικά με την Ιερουσαλήμ «*ἀντὶ ἐλευθέρας ἐγένετο εἰς δούλην* (: από ελεύθερη έγινε δούλη)» (Α' Μακαβ. 2, 11). Και όπως λέει ο Παύλος: «*ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῆ δικαιοσύνης. τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος* (: Άλλοτε, όταν ήσασταν υπόδουλοι στην αμαρτία, ήσασταν μεν ελεύθεροι ως προς την δικαίωση και την αρετή, που θέλει ο Θεός, αλλά ποίον καρπό, ποιο κέρδος και ωφέλεια είχατε τότε από τα έργα της αμαρτίας, για τα οποία τώρα ντρέπεσθε κάθε φορά που τα ενθυμείσθε; Διότι η κατάληξη εκείνων είναι ο αιώνιος πνευματικός θάνατος) [Ρωμ. 6, 20-21]. Όμως έστω και τώρα τίναξε το παχύ σκοτάδι και την πλάνη από τον νου σου και αναλαμβάνοντας τη φρόνηση που έχασες, γνώρισε πως **δεν υπάρχει άλλη ελευθερία, όπως το να υποτάσσεσαι με όλη την τελειότητα στον Θεό και όπως το να αφήνεις τον εαυτό σου να κυβερνάται από τη θέληση του ουράνιου Πατέρα σου**, όπως σου το λέει ο Παύλος: «*νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον* (: Τώρα δε που απεκτήσατε την ελευθερία και απηλλάγητε από την δουλεία της αμαρτίας, υποδουλωθήκατε δε θεληματικά στον Θεό, έχετε ως καρπό την προκοπή στην αγιότητα, τελικό δε και αναφαίρετο κέρδος την αιώνια ζωή)» (Ρωμ. 6, 22). Βδελύξου την ανοησία, που έκανες και αναχώρησε από αυτό το βασιλικό παλάτι του Πατέρα σου, ομολογώντας το σφάλμα σου και πάρε την απόφαση για όλη σου τη ζωή, να μη βγεις πλέον από τον οίκο σου, ούτε από την **υπακοή των εντολών Του**. **Αλλά επειδή και μόνο του φυσικού υιού γνώρισμα είναι να κατοικεί πάντοτε στον οίκο του πατέρα του και όχι του δούλου, όπως είσαι εσύ, παρακάλεσε τον μονογενή Υιό του να κάνει και σένα θετό υιό τού Πατέρα του και να σε ελευθερώσει από τη δουλεία της αμαρτίας, για να μπορείς να μένεις παντοτινά και εσύ σαν υιός στην ουράνια οικία του Πατέρα Του**, όπως σου το υπόσχεται ο ίδιος λέγοντας: «*ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα* (: Ο δε δούλος δεν μένει στην οικία του κυρίου του, κληρονόμος και ιδιοκτήτης. Ο Υιός όμως μένει πάντοτε στην οικία, διότι έχει κληρονομικώς από τον πατέρα του αυτά τα δικαιώματα). *ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι*

ἔσεσθε (: Εάν λοιπόν ο σαρκωθείς Υιός του Θεού σάς ελευθερώσει από την αμαρτία, τότε πράγματι θα είσθε ελεύθεροι.)» (Ιω. 8, 35).

Β΄. Σκέψου, αγαπητέ, τη δυστυχισμένη ζωή, που έζησε αυτός ο πτωχός και άγνωστος νέος έξω από την οικία του Πατέρα του και τις **ζημιές που έλαβε, οι οποίες συνολικά ήταν τέσσερις. Η πρώτη ζημιά** ήταν, που καταξόδευσε κακώς όλο το μερίδιο της περιουσίας του· **η δεύτερη**, που τοποθετήθηκε να ζει κάτω από έναν αφέντη πολύ σκληρό· **η τρίτη**, που τοποθετήθηκε στο πλέον μηδαμινό έργο, δηλαδή να βόσκει χοίρους, ζώα ακάθαρτα· **η τέταρτη** που κατάντησε σε τόση πείνα, ώστε του έλειπε εκείνο που δεν έλειπε από την αγέλη των χοίρων. Αλλά και **κάθε αμαρτωλός άνθρωπος παθαίνει όλες αυτές τις ζημιές και ακόμη ασύγκριτα μεγαλύτερες**· διότι πρώτα στερείται ο τρισάθλιος τη **φιλία του Θεού** και μαζί με αυτήν στερείται και τα ουράνια αγαθά, διασκορπίζοντας στα υλικά πράγματα του νου του, ο οποίος είναι η **καθεαυτό και η κυριότερη περιουσία του ανθρώπου**, κατά τον Θεσσαλονίκης θεόπνευστο Γρηγόριο που λέει: **«Ουσία και περιουσία μας είναι ο έμφυτος νους. Έως ότου εμμένουμε στους τρόπους της σωτηρίας μας, τον έχουμε συγκεντρωμένο στον εαυτό μας και στον πρώτο και ανώτατο νου, τον Θεό· όταν όμως ανοίξουμε πόρτα στα πάθη, αμέσως σκορπίζεται περιπλανώμενος διαρκώς γύρω από τα σαρκικά και γήινα»** (αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, [Λόγος εις την παραβολήν του Ασώτου](#)). **Δεύτερον, υποτάσσεται στον μεγαλύτερο εχθρό του, ο οποίος είναι ο διάβολος**, κατά τον Χρυσόστομο. **Τρίτο, λησμονεί την ευγένεια, που έλαβε στο θείο Βάπτισμα**· καταφρονεί την ανατροφή που αξιώθηκε να λάβει στην αγία Εκκλησία, τρεφόμενος με τα ιερά μυστήρια· απορρίπτει την υιοθεσία του Θεού και μεταχειρίζεται ο δυστυχής την αισχρότερη εργασία, που υπάρχει στον κόσμο, όπως το να βόσκει χοίρους, δηλαδή όχι μόνο να κυλιέται σαν χοίρος μέσα στον βόρβορο των κτηνωδών ηδονών και ορέξεων της σάρκας, αλλά και σε άλλους να γίνεται διδάσκαλος των αισχρών αυτών πράξεων, σύμφωνα με την [ερμηνεία του αγίου Θεοφύλακτου](#). **Τέταρτο** δε και τελευταίο, διότι και σ' αυτήν την αισχρή πράξη βρισκόμενος, δεν μπορεί ο ελεεινός καθόλου να ικανοποιήσει και να χορτάσει την επιθυμία του, **αλλά όσο περισσότερο τρώει μία τέτοια αισχρή τροφή της αμαρτίας, τόσο περισσότερο του αυξάνει η πείνα** και του λείπει εκείνο, που περισεύει μέχρι και στα ζώα του κάμπου. **«Αυτός που συνήθισε σ' αυτά, δεν μπορεί να τα χορτάσει· γιατί η ηδονή δεν παραμένει, αλλά συγχρόνως γίνεται και απογίνεται και παραμένει πάλι κενός ο ελεεινός»**, λέει ο **ιερός Θεοφύλακτος** (Ερμηνεία εις την του Ασώτου παραβολήν). Και ο μέγας της Θεσσαλονίκης Γρηγόριος λέει σ' αυτήν την παραβολή: **«Δεν μπορούσε να χορτάσει την επιθυμία του· γιατί; Διότι η φύση του σώματος δεν επαρκεί, να ικανοποιήσει τις ορμές του ακόλαστου»**. Ω συμφορά! Ω δυστυχία αξιοδάκρυτη!

Πες μου τώρα, εσύ συναμαρτωλέ, δεν τα έπαθες όλα αυτά με την πράξη,

αφού αμάρτησες; Γιατί, λοιπόν, δεν μαθαίνεις με τα δικά σου έξοδα και με τα παθήματα που έπαθες, να βδελύσσεσαι την αθλιότητά σου και να φεύγεις από έναν τόπο άκαρπο και στερημένο από κάθε καλό; Δε δοκίμασες έμπρακτα ότι **όσοι απομακρύνονται από τον Θεό όλοι χάνονται**; Καθώς είναι γραμμένο: «*ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ ἀπολοῦνται* (: ιδού, αυτοί οι οποίοι απομακρύνονται από σένα, θα καταστραφούν) [Ψαλμ. 72, 27], **γιατί δε φεύγεις μία ώρα νωρίτερα από τα χέρια ενός κυρίου τόσο απάνθρωπου και σκληρού, που δε χαίρεται για άλλο παρά για τη δική σου απώλεια;** Ποια ειρήνη έχει ποτέ ο χοίρος με τον σκύλο; «*Ποια ειρήνη θα έχει η ύαινα με τον σκύλο;*» [Σειράχ 13, 18]· ή **ποια ειρήνη θα έχεις εσύ με τέτοιον τυραννικό κύριο; Νομίζεις ότι θα βρεις ανάπαυση καμία φορά όντας έξω από το θέλημα του Θεού; Νομίζεις ότι θα βρεις κάποιο καλό έξω από το σπίτι του ουράνιου πατέρα σου;** Ω, τυφλός και πλανεμένος που είσαι! Και ποιος έκανε ποτέ πόλεμο με τον Θεό και στάθηκε ειρηνικός στον εαυτό του; «*Ποιος θα πάει ενάντια στον Θεό και δε θα ζημιωθεί;*» [Ιώβ. 9, 4]. Γι' αυτό λοιπόν εάν εσύ ζητάς να έχεις ειρήνη με την αμαρτία και με τους εχθρούς του Θεού, τους δαίμονες, γνώριζε, ότι ο Θεός και η συνείδησή σου δε θα σταματήσουν να σε πολεμούν και η ειρήνη σου δε θα είναι ειρήνη, αλλά αληθινός πόλεμος. «*Ειρήνη, ειρήνη και πού είναι η ειρήνη;*» [Ιερεμ. 6, 14]. Αλλά **εάν αντιθέτως έχεις ειρήνη με τον Θεό και με την αρετή, γνώριζε ότι αυτή είναι η αληθινή σου ειρήνη, την οποία δεν μπορεί να ταραξεί κανένας πόλεμος.** «*Εάν εσύ έχεις καθαρή την καρδιά σου, θα απολαμβάνεις ησυχία και ειρήνη, διότι κανείς δεν θα υπάρξει, που να σε επιβουλεύεται και να σε πολεμεί*» [Ιώβ 11, 19].

Πώς λοιπόν εσύ μόνος ζητείς να βρεις εκείνο, που δε βρήκε μέχρι τώρα κανείς άλλος αμαρτωλός; Πώς εσύ θέλεις να αμαρτάνεις και έπειτα θέλεις να μη σε ελέγχει η συνείδησή σου αλλά να σε κολακεύει, ότι κάνεις καλά, η οποία συνείδηση σε όλους τους άλλους αμαρτωλούς είναι κατήγορος και μάρτυρας και κριτής και δήμιος; Βγάλε, λοιπόν, βγάλε από τον νου σου αυτό που φαντάσθηκες να βρεις και να είσαι βέβαιος, ότι **δε θα κάνεις ποτέ αληθινό καλό, παρά μόνο όταν υποτάσσεσαι ολωσδιόλου στα προστάγματα του Θεού και πάρε τέλεια απόφαση από τώρα και στο εξής να αλλάξεις και τη γνώμη και τον τρόπο της ζωής σου, και να προτιμάς καλύτερα να πεθάνεις παρά να χωρισθείς άλλη μία φορά από τον ουράνιο οίκο τού Πατέρα σου και να θελήσεις ξανά να κατοικήσεις στην κατοικία των δαιμόνων και των αμαρτωλών**, λέγοντας με τον Δαβίδ: «*Προτίμησα περισσότερο να είμαι παραπεταμένος στον οίκο του Θεού μου παρά να κατοικώ στα ανάκτορα των αμαρτωλών*» [Ψαλμ. 83, 11]. Και παρακάλεσε τον Κύριο, ότι αν τυχόν και καμιά φορά θελήσεις να χρησιμοποιήσεις κακώς την ελευθερία του αυτεξουσίου και να ζητήσεις να βγεις έξω από τον οίκο του, να σου κλείσει τον δρόμο με αγκάθια, δηλαδή με τις θλίψεις, τις δυστυχίες και τις ασθένειες, ώστε αναγκαστικά να επιστρέψεις αμέσως πίσω, όπως είναι γραμμένο:

«Χρειάζονται χαλινάρι και χαλκά, για να επιστρέψουν κοντά σου» [Ψαλμ. 31, 9].

Γ΄. Σκέψου, αγαπητέ, την επιστροφή του δυστυχισμένου νέου στο πατρικό σπίτι και **τα αίτια, που τον παρακίνησαν, τα οποία ήταν τρία**· το πρώτο ήταν διότι στοχάστηκε με προσοχή την αθλιότητα της καταστάσεώς του· το δεύτερο διότι σύγκρινε την αθλιότητά του με την ευτυχία εκείνων, που κατοικούσαν στον πατρικό του οίκο και **τρίτο**, διότι έλαβε μία ζωντανή ελπίδα, ότι θα τον συγχωρήσει ο πατέρας του, όπως τόσες άλλες φορές τον συγχώρησε· και έτσι επιστρέφοντας επέτυχε την ποθούμενη συγχώρηση· «Τον είδε ο πατέρας του και τον σπλαγχνίσθηκε, έτρεξε και τον αγκάλιασε σφικτά και τον καταφιλούσε» (Λουκ. 15, 20). Όλα αυτά είναι ανάγκη να τα κάνεις και εσύ, αδελφέ, με πολλή φροντίδα και να έλθεις στον εαυτό σου, όπως λέει ο Προφήτης: «Μετανοήστε οι αποστάτες και επιστρέψτε με όλη σας την καρδιά στον Θεό» (Ησ. 46, 8), **συλλογιζόμενος με προσοχή τη μεγάλη δυστυχία, που παθαίνει η ψυχή σου, όταν βρίσκεται μακριά από την χάρη του Θεού.** Μη θελήσεις να κάνεις και εσύ σαν εκείνους τους δούλους, οι οποίοι, αφού σκληρύνει το δέρμα τους, δεν αισθάνονται το ραβδί του αφέντη τους· ούτε να φθάσεις και εσύ να ονομάζεις ειρήνη το αποκορύφωμα όλων των κακών, που δοκιμάζεις, όπως έχει γραφτεί: «*Εἶτ' οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλῳ ζῶντες ἀγνοίαςπολέμῳ τὰ τσοαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν* (: Ἐπειτα, σαν να μην ήταν αρκετό γι' αυτούς να πλανώνται στην περί του αληθινού Θεού γνώση, περιέπεσαν και σε άλλα κακά. Ζώντας εξ αιτίας της αγνοίας τους αυτής σε διαρκή πόλεμο με τον εαυτό τους και με τους άλλους, ονομάζουν ειρήνη τις τόσες και τέτοιες συμφορές τους». [Σοφ. Σολ. 14, 22].

Δεν ξέρεις πόσες ενοχλήσεις δοκιμάζουν οι ταλαίπωροι αμαρτωλοί, που είναι μακριά από τον Θεό; Δε ξέρεις πόσες δυσκολίες έχουν; Πόσες στενοχώριες; Πόση λύπη και πόνο στην καρδιά; Γιατί έχουν στερηθεί τη θεία χάρη; Γιατί δεν κοινωνούν τα άχραντα μυστήρια; Και γιατί δεν απολαμβάνουν αοράτως τις βοήθειες από τον Θεό; Και εσύ γιατί μένεις αναίσθητος σε όλες αυτές τις ζημιές; Δε γνωρίζεις πως μία μόνο ζημιά από αυτές και μάλιστα στέρση των μυστηρίων, είναι μία ανυπόφορη ζημιά και ένας αληθινός θάνατος της ψυχής; Γι' αυτό και ο μέγας Βασίλειος στον νέο Κανόνα του «θάνατο» και «μάχαιρα» ονομάζει τη στέρση της Θείας Κοινωνίας και την καθαίρεση. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι δεν ήλθες ακόμα στον εαυτό σου, αλλά βρίσκεσαι ακόμη έξω από τον εαυτό σου· και γι' αυτό και έλεγε: «*Πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί και εγώ πεθαίνω από την πείνα;*» (Λουκ. 15, 17), όπως βεβαιώνει και ο μέγας της **Θεσσαλονίκης Γρηγόριος λέγοντας: «*Εκείνος αν και στερήθηκε, αφού απομακρύνθηκε από τον κοινό Πατέρα και τροφέα και Δεσπότη, όταν έπεσε σε λιμό ισχυρό και αισθάνθηκε καλά τη στέρση, μετανόησε και επέστρεψε και ζήτησε και πάλι έτυχε της θείας και ακήρατης τροφής*» (Λόγος εις την αυτήν παραβολήν). Εσύ, όμως, αδελφέ, και πεινάς και την πείνα που υποφέρεις δεν αισθάνεσαι· γι' αυτό λοιπόν, πάσχεις και συγχρόνως διπλό το κακό και διπλή η**

ζημία· επειδή κινδυνεύεις να πεθάνεις από την πείνα όχι άρτου και νερού, αλλά από πείνα λόγου Θεού, καθώς είναι γραμμένο: «*Να, έρχονται ημέρες, λέει ο Κύριος, και θα στείλω μεγάλη ανέχεια στη γη. Οι άνθρωποι θα πεινάνε, αλλά όχι για ψωμί και δε θα διψάνε για νερό, αλλά θα πεινάνε για να ακούσουν λόγο Θεού*» (Αμώς 8, 11). Και όμως, **ποια επιθυμία δείχνεις στο να πηγαίνεις συχνά να ακούς τα λόγια των δασκάλων, που σου κηρύττουν τον λόγο τού Θεού, για να χορτάσεις την πείνα σου·** επειδή κατά τον **Θεολόγο Γρηγόριο:** «*Άρτος αγγέλων ο λόγος του Θεού, με τον οποίον τρέφονται ψυχές που πεινούν τον Θεό*». **Εσύ να ακούς τον λόγο του Κυρίου, που σε προστάζει να ερευνάς τις Γραφές, για να βρεις σε αυτές την αιώνια ζωή:** «*Μελετάτε τις Γραφές, γιατί εσείς πιστεύετε ότι σε αυτές υπάρχει η αιώνια ζωή*» (Ιω. 5, 39)· και όμως **πότε πιάνεις βιβλίο στα χέρια σου για να διαβάσεις; Πότε μελετάς τον νόμο του Κυρίου, για να οδηγηθείς με αυτόν στην σωτηρία σου,** όπως παραγγέλλει ο Παύλος: «*Από τη βρεφική σου ηλικία γνωρίζεις τη Γραφή, που μπορεί να σε κάνει σοφό, οδηγώντας σε στη σωτηρία*» (Β΄ Τιμ. 3, 15). Εσύ γνωρίζεις ότι **άρτος αληθινός και τροφή της ψυχής και του σώματος είναι το ζωοποιό σώμα και το αίμα του Κυρίου**, όπως το λέει μόνος Του: «*Εγώ είμαι ο άρτος, που χαρίζει ζωή· όποιος φάει από αυτόν τον άρτο θα ζήσει· και ο άρτος, που θα δώσω εγώ, είναι το σώμα μου*» (Ιωάν. 6, 51)· και όμως **ποια προθυμία ή ποια αγάπη έχεις στο να προετοιμάζεσαι συνεχώς και να μεταλαβαίνεις αυτόν τον Θείο Άρτο (όταν δεν έχεις εμπόδιο) για να χορτάσεις και να ζήσεις αιώνια;** Γι' αυτό λοιπόν όπως ένας ασθενής, όταν είναι νηστικός για πολύ καιρό και δεν έχει όρεξη να φάει, δείχνει έτσι σημείο θανάτου, έτσι και εσύ, αδελφέ, **με την ανορεξία αυτή, που έχεις στο να τρως τον νοητό και πνευματικό άρτο, τόσο του λόγου του Θεού, όσο και του σώματος του Κυρίου, δείχνεις σημάδι ότι κινδυνεύεις να πεθάνεις ολότελα ψυχικά.** Γι' αυτό σύνελθε, αγαπητέ, σύνελθε· πώς και με ποιον τρόπο; Εγώ θα σου πω· **εάν αγωνίζεσαι πάντοτε να συγκεντρώνεις όλο του νου σου μέσα στην καρδιά σου και δεν τον αφήνεις να διασκορπίζεται με τις αισθήσεις σου στα πράγματα του κόσμου, τότε θα συνέλθεις·** τότε θα δεις νοερά εκεί μέσα τα πάθη που σε κυρίεψαν και σε κυριεύουν, τα οποία προηγουμένως δε γνώριζες καθόλου· τότε θα δεις τους νοητούς εχθρούς, πώς σε πολεμούν ακατάπαυστα· και απλά να πούμε τότε θα γνωρίσεις το κέρδος ή τη ζημία που έπαθες· γι' αυτό, **λοιπόν, θα παρακαλεις πάντοτε νοερά και μέσα από την καρδιά σου τον Θεό. Για να σε ελεήσει,** όπως ελέησε και τον άσωτο λέγοντας: «*Κύριε, Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησόν με*», επειδή η καρδιά είναι το κέντρο και το ταμείο όλων των παθών και των λογισμών του ανθρώπου, όπως είπε ο Κύριος: «*Από την καρδιά βγαίνουν σκέψεις πονηρές, φόννοι, μοιχείες, κλοπές, ψευδομαρτυρίες, βλασφημίες. Αυτά είναι που μολύνουν τον άνθρωπο*» (Ματθ. 15, 18). Και ο **μέγας Μακάριος** λέει: «*η καρδιά κυριαρχεί όλου του οργάνου· και όταν η χάρις καταλάβει τα μέρη της καρδιάς, βασιλεύει σε όλους τους λογισμούς και τα μέλη· διότι εκεί είναι ο νους και όλοι οι λογισμοί της ψυχής*» (Λόγος ιε΄, σελ. 203). Γι' αυτό είπε και ο **μέγας Βασίλειος** ότι, **όταν ο νους δε σκορπίζεται στα πράγματα του κόσμου,**

επιστρέφει στον εαυτό του και μέσα από τον εαυτό του ανεβαίνει στην έννοια του Θεού: «*Νους που δε διασκορπίζεται στα έξω, ούτε από τα αισθητήρια διαχέεται στον κόσμο, επανέρχεται στον εαυτό του και με τον εαυτό του ανεβαίνει προς την έννοια του Θεού και εκεί φωτιζόμενος και ελλαμπόμενος από το κάλλος του Θεού ξεχνά και αυτή την ίδια του τη φύση*» (Επιστολή α΄ προς τον θεολόγο Γρηγόριο).

Αυτή την κίνηση του νου προς τον εαυτό του την ονομάζει κυκλική και απλανή, το πτηνό του ουρανού, ο **Αεροπαγίτης Διονύσιος**, λέγοντας: «*Της ψυχής κυκλική κίνηση είναι η απ' έξω είσοδος στον εαυτό της και η ενοειδής συνέλιξη των νοερών της δυνάμεων, που της προσφέρει το απλάνευτο σαν μέσα σε έναν κύκλο και την επαναφέρει από τα πολλά που είναι έξω, και πρώτα την συνάγει στον εαυτό της, έπειτα αφού γίνει ενοειδής, την ενώνει με τις ενιαία ενωμένες δυνάμεις κι έτσι τη χειραγωγεί προς το καλό και αγαθό, το επάνω από όλα τα όντα, το ένα και το αυτό, το άναρχο και ατελεύτητο (δηλαδή τον Θεό)*» (Κεφ. δ΄, Περί θείων ονομάτων).

Έλα λοιπόν με αυτόν τον τρόπο στον εαυτό σου, αγαπητέ, διότι με άλλον τρόπο δεν είναι δυνατό να έλθεις στον εαυτό σου· σήκω και πάρε αυτή τη **γενναία απόφαση** λέγοντας: «*Θα σηκωθώ και θα πάω προς τον πατέρα μου*» (Λουκ. 15, 18)· σήκω από εκείνη τη λάσπη, που είσαι πεσμένος και πήγαινε τρέχοντας να βρεις τον πατέρα σου, τον γλυκύτατο Ιησού, **στου οποίου τα χέρια βρίσκεται όλη η σωτηρία σου, όλη η ειρήνη σου, όλη η αιωνιότητά σου**· «*Από κανέναν άλλο δεν μπορεί να προέλθει η σωτηρία, ούτε υπάρχει άλλο πρόσωπο κάτω από τον ουρανό, δοσμένο στους ανθρώπους, με το οποίο μπορούμε να σωθούμε*» (Πράξ. 4, 12). Τι φοβάσαι; Αν και με δική σου υπαιτιότητα έχασες εκείνο, που είναι γνώρισμα ενός υιού, αυτό λόγω της υπερβολικής του αγαθότητας δεν έχασε εκείνο, που είναι γνώρισμα ενός πατέρα, όπως λέει ο θεόπνευστος **Χρυσόστομος:** «*Εμείς στερηθήκαμε το γνώρισμα της υιότητας, Εκείνος το της πατρότητας δεν απέβαλε*». Και **εσύ, που ακολούθησες το παράδειγμα αυτού του ασώτου με το να αμαρτήσεις, ακολούθησε ακόμη και το παράδειγμά του με το να μετανοήσεις και ταπεινώσου μέχρι τη γη μπροστά στο Θεό και ομολόγησε μπροστά σε Αυτόν και στους αγγέλους πως έσφαλές και πως δεν είσαι άξιος να ονομασθείς υιός Του**· «*Πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σε σένα· δεν είμαι άξιος να ονομάζομαι υιός σου, κάνε με ως ένα από τους υπηρέτες σου*» (Λουκ. 15, 18)· και **εκείνη την ελευθερία, για την αγάπη της οποίας παρακινήθηκες να φύγεις από τον οίκο του, αφιέρωσε την στον Κύριο** και εμπύχωσε την καρδιά σου με ένα μεγάλο θάρρος, στοχαζόμενος ότι **ο ουράνιος Πατέρας σου, βλέποντας σε τόσο πτωχό, τόσο γυμνό, τόσο ταλαιπωρημένο και κακοπαθημένο από τον διάβολο, από τα πάθη και την αμαρτία (επειδή λέει ένας σοφός ότι είναι αναγκαία καταδίκη για τον πονηρό η πονηρία)** δε θα σκεφθεί, ότι κατέφαγες την περιουσία του, ούτε θα θυμηθεί εκείνα που έκανες, αλλά μόνο εκείνα που έπαθες, όπως λέει ο κήρυκας της μετάνοιας και παρηγορητής των αμαρτωλών ο

Θεός Χρυσόστομος: «Γι' αυτό δεν είπε «όσα έκανε», αλλά «όσα έπαθε»: δεν μνημόνευσε ότι κατέφαγε την περιουσία, αλλά ότι έπεσε σε αμέτρητες συμφορές: έτσι ζητεί το πρόβατο με τόση φροντίδα» (Λόγος περί μετανοίας εξ αγρού επανήκων). Γι' αυτό, λοιπόν, θα κινηθεί από την υπερβολική του ευσπλαχνία και θα έλθει προς συνάντησή σου, θα πέσει πάνω στον τράχηλό σου, θα σε αγκαλιάσει, θα σου δώσει τα φίλημα της ειρήνης και θα λησμονήσει όλες τις αμαρτίες σου· ωστόσο εσύ με έκπληξη για την αμέτρητη ευσπλαχνία Του, **απομάκρυνε και μίσησε τις αμαρτίες σου τόσο όσο ποτέ. Να ντραπείς, που άλλοι ελάχιστοι και κατώτεροι από σένα, που φύλαξαν καθαρή ζωή με το να μείνουν στην υποταγή του ουράνιου Πατέρα και δεν ανεχώρησαν από την οικία του, βρίσκονται στην τάξη των υιών· άλλοι πάλι, αν και αμάρτησαν, όμως με τους πόνους και τους ιδρώτες της μετανοίας ανακάλεσαν την χάρη και βρίσκονται στην τάξη των μισθωτών**, όπως ερμηνεύει για τους υιούς και τους μισθωτούς ο **Θεσσαλονίκης Γρηγόριος**: και οι δύο μαζί κοινωνούν τα θεία μυστήρια, έχουν χορτασμένη την καρδιά τους από την χάρη του Θεού και από μία πλουσιοπάροχη ειρήνη της συνειδήσεως· εσύ, όμως, ταλαίπωρε, με το να παρακούσεις τις εντολές του Θεού και να αμαρτήσεις και να μην κάνεις την απαραίτητη μετάνοια, στερήθηκες όλα αυτά και έλαβες Κανόνα να μην κοινωνείς τα θεία μυστήρια: «Πόσοι εργάτες του Πατέρα μου έχουν περίσσευμα άρτων και εγώ πεθύνω από την πείνα;». **Πάρε την απόφαση να δείξεις από τώρα και στο εξής μία παντοτινή με συντριβή μετάνοια και ζήτησε από τον Κύριο χάρη, για να σε δυναμώσει να μην απομακρυνθείς πλέον ποτέ από την υποταγή των εντολών του**· ο οποίος σαν ένας φιλόστοργος πατέρας σε προσκαλεί ως παιδί του, για να σε ορίζει μόνος αυτός και παραπονετικά σου φωνάζει με τον Προφήτη: «Γυρίστε πίσω, παραστρατημένα παιδιά, γιατί σε μένα ανήκετε» (Ιερεμ. 3, 14).

(Πηγή: Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, "Πνευματικά Γυμνάσματα", μελέτη ΙΕ', σελίδες 127-137, 4η έκδοση, Νέα σκήτη Αγίου Όρους)